
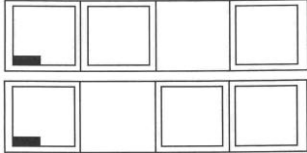

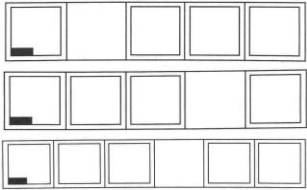

Groep		Leerdoel
Groep 2	2.1	Kunnen schrijven van de eigen naam.
	2.1	Klankzuivere woorden ontleden in klanken (auditieve analyse) op niveau mkm (m/a/n), mmkm (b/r/oe/k) en mkmm (f/ee/s/t). Hakken met de hand op de tafel, van links naar rechts.
	2.3	Letterklanken (16) herkennen als deze worden uitgesproken door de leerkracht (auditieve discriminatie): i, k, m, aa, n, r, oo, s, v, o, p, e, t, ee, eu, b
	2.4	Kunnen benoemen van de eerste klank in een woord als het woord door de leerkracht wordt ontleed in klanken: k / l / a / s, de eerste letter is /k/ (auditieve discriminatie). Ook de letters op andere posities oefenen.
	2.5	Zestien klankgebaren kunnen maken (linkerhand): i, k, m, aa, n, r, oo, s, v, o, p, e, t, ee, eu, b
	!	In januari van groep 2 worden de kinderen gescreend op risicofactoren t.a.v. lezen/spellen met de toets van Anneke Smits: letters benoemen, snel benoemen van primaire kleuren, beginklank kunnen zeggen, schrijven van naam en woorden, logopedie, dyslexie in familie, verwachtingen van de leerkracht. Risicokinderen ontvangen extra leertijd en gerichte instructie om genoemde doelen toch te bereiken.

Groep 3

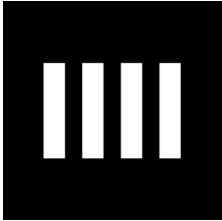

3.0	Herhalen van de leerstof van vorig jaar.	
3.1	Alle letters en telkens woorden schrijven met de reeds aangeboden letters: Korte klanken: a, e, u, i, o Lange klanken: aa, ee, uu, oo Tweeteckenklanken: ui, ie, ei, ij, ou, au, oe, eu Medeklinkers: b, d, f, g, h, j, k, l, m, n, p, r, s, t, v, w, z Gebruik hiervoor de klankgebaren. Zie de bijlage.	
3.2	Klankzuivere woorden van de vorm medeklinker - klinker – medeklinker: mkm (boom, roos) <i>“Hakwoord. Die hak ik op mijn hakstrook.”</i> Uiteindelijk ‘blind’ op de tafel hakken.	
3.3	Klankzuivere woorden met combinaties van twee medeklinkers vooraan of achteraan: mmkm (bloem) en mkmm (paars) <i>“Hakwoord. Die hak ik op mijn hakstrook.”</i> Uiteindelijk ‘blind’ op de tafel hakken.	
3.4	Klankzuivere woorden met combinaties van twee medeklinkers vooraan en achteraan: mmkmm (krans, spons) <i>“Hakwoord. Die hak ik op mijn hakstrook.”</i> Uiteindelijk ‘blind’ op de tafel hakken.	
3.5	Klankzuivere woorden met meer dan twee medeklinkers achter elkaar: mkmmm (markt), mmmkm (straat), mmmkmm (straks) <i>“Hakwoord. Die hak ik op mijn hakstrook.”</i> Uiteindelijk ‘blind’ op de tafel hakken.	

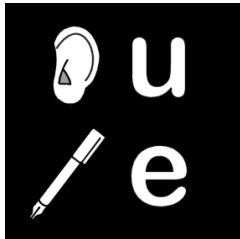
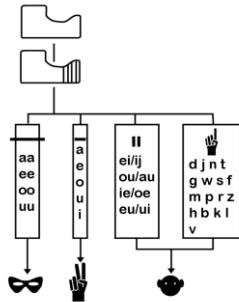

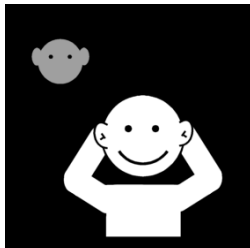
	<p>3.6 Woorden met (f)v of (s)z (zwart, streep)</p> <p><i>“De fietspomp-f. Klinkt hard en kort: f.”</i> <i>“De vogel-v. Klinkt lang en laat je lip trillen: v.”</i></p> <p><i>“De slangen-s: sssss.”</i> <i>“De zoem-z: zzzzz.”</i></p> <p><i>Gebaar: met beide handen op en neer bewegen als bij een fietspomp.</i> <i>Gebaar: met beide handen een vogel uitbeelden.</i> <i>Gebaar: met de wijsvinger de vorm van de s volgen (mooi rond).</i> <i>Gebaar: met de wijsvinger de vorm van de z volgen (scherp en hoekig).</i></p>	
	<p>3.7 Woorden met ei of ij (trein, prijs)</p> <p><i>“Staat op de ei-plaat dus korte /ei/.”</i> <i>“Staat niet op de ei-plaat dus lange /ij/.”</i> <i>“Bij twijfel kies ik voor de /ei/, want die komt vaker voor.”</i></p> <p><i>“Kippen-ei.”</i> <i>“Ijsjes-ij.”</i></p>	
	<p>3.8 Woorden met au of ou (saus, fout)</p> <p><i>“Staat op de au-plaat, dus atje-au.”</i> <i>“Staat niet op de au-plaat, dus otje-ou.”</i> <i>“Bij twijfel kies ik voor de /au/, want die komt vaker voor.”</i></p> <p><i>“Atje-au.”</i> <i>“Otje-ou.”</i></p>	
	<p>3.9 Woorden met sch- (school, schaak)</p> <p><i>“De schoolletter.”</i></p> <p><i>Gebaar: met beide handen de vorm van het schoolgebouw van het pictogram nadoen in drie delen (= de drie letters van sch)</i></p>	

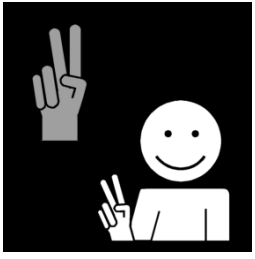

	<p>3.10 Woorden met schr- (schrift, schraap)</p> <p><i>“De schrift-letter: vergeet de r niet.”</i></p> <p><i>Gebaar: schrift openvouwen.</i></p>	
	<p>3.11 Woorden met –f achteraan (zeef, slof), nooit een –v achteraan.</p> <p><i>“Achteraan het woord is het altijd de slangen s die je hoort.”</i></p> <p><i>“Achteraan het woord, is het altijd de fietspomp f die je hoort.”</i></p>	
	<p>3.12 Woorden waarbij je een –j achteraan hoort, maar deze niet schrijft (slee, knie)</p> <p><i>“Je hoort een j, maar je schrijft hem niet.”</i></p>	
	<p>3.13 Woorden met twee medeklinkers achteraan, die met een tussenklank worden uitgesproken (melluk → melk)</p> <p><i>“Vriendjesflat. Geen /u/ of /e/ ertussen.”</i></p> <p><i>Gebaar: duim naar wijsvinger bewegen en de overige vingers tegen elkaar houden.</i></p>	
	<p>3.14 Woorden met -cht (dicht, recht)</p> <p><i>“Wachtwoord. Korte klank + cht met de /ch/ van wacht.”</i></p> <p><i>Gebaar: salueer-gebaar.</i></p>	
	<p>3.15 Woorden eindigend op -eer/-oor/-eur, waardoor er een klankverkleuring optreedt (beer, spoor, kleur)</p> <p><i>“Fopletter /r/ bij eer, oor, eur. Ik hoor een i, maar schrijf een ee. Ik hoor een o, maar schrijf een oo. Ik hoor een u, maar schrijf een eu.”</i></p> <p><i>Gebaar: duim op neus en overige vingers bewegen.</i></p>	

	3.15a	<p>Woorden eindigend op –eel, waardoor er een klankverkleuring optreedt (veel, keel)</p> <p><i>“Soms foft de l mij ook. Ik hoor een /i/, maar ik schrijf een /ee/.”</i></p> <p><i>Gebaar: duim op neus en overige vingers bewegen.</i></p>	
	3.16	<p>Woorden met –nk (bank, drink)</p> <p><i>“Bankletter. De /n/ en /k/ zijn verliefd op elkaar, dus geen /g/ ertussen.”</i></p> <p><i>Gebaar: duimen en wijsvingers tegen elkaar en een hartje vormen.</i></p>	
	3.17	<p>Woorden met –ng (lang, bang)</p> <p><i>“Chinese letter. Shing, shang, shong speelt ping-pong in Hong Kong. Vergeet het staartje niet.”</i></p> <p><i>Gebaar: spleetogen maken met beide wijsvingers.</i></p>	
	3.18	<p>Woorden met -aai, -ooi, -oei (haai, mooi, snoei)</p> <p><i>“Drietekenklank. Aai, ooi, oei. Ik hoor de /j/, maar ik schrijf de /i/.”</i></p> <p><i>Gebaar: drie vingers in de lucht (ringvinger, middelvinger en wijsvinger).</i></p>	
	3.19	<p>Samengestelde klankzuivere woorden (fietsbel, rotsblok)</p> <p><i>“Plakwoorden.”</i></p> <p><i>Gebaar: met beide handen doen alsof je een woord vastpakt en die naar elkaar toe bewegen alsof je ze aan elkaar plakt.</i></p>	
	3.20	Eenvoudige zinnen schrijven met alle aangeboden spellingregels.	

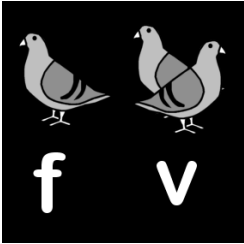
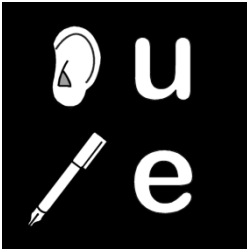
Groep 4

4.0	<p>Herhalen van de leerstof van vorig jaar. Alle reeds aangeboden spellingregels worden voortdurend herhaald op woord- en zinsniveau.</p>	
4.1	<p>Woorden met -d of -t achteraan (hond, taart)</p> <p><i>“Langermaakwoord. Als ik een /t/ aan het eind van een woord hoor, dan maak ik het langer en weet ik of ik een /d/ of een /t/ moet schrijven.”</i></p> <p><i>Gebaar: met wijsvinger een zigzagbeweging maken.</i></p>	
4.2	<p>Woorden met –d of –t achteraan: moeilijke meervoudsvormen (stad-steden, bad-baden)</p> <p><i>Idem. als bij eenvoudige langermaakwoorden.</i></p>	
4.3	<p>Woorden met –b achteraan (web, krab, heb, eb)</p> <p><i>“Ik hoor een /p/, maar ik schrijf een /b/ bij: web, krab, heb, eb.”</i></p> <p><i>Gebaar: op het hoofd krabben.</i></p>	
4.4	<p>Woorden met eeuw en ieuw (sneeuw, nieuw)</p> <p><i>“Viertekenklank. Eeuw en ieuw, vergeet de u niet.”</i></p> <p><i>Gebaar: vier vingers opsteken (duim blijft weg).</i></p>	
4.5	<p>Woorden met –uw (duw, ruw)</p> <p><i>“Bij uw, schrijf ik een korte klank /u/.”</i></p> <p><i>Gebaar: met twee handen een duwbeweging maken.</i></p>	
4.6	<p>Samengestelde woorden met alle reeds aangeboden spellingregels (deurbel, snoeimes)</p> <p><i>“Plakwoorden.”</i></p> <p><i>Gebaar: met beide handen doen alsof je een woord vastpakt en die naar elkaar toe bewegen alsof je ze aan elkaar plakt.</i></p>	

	<p>4.7 Verkleinwoorden die bestaan uit een grondwoord en de uitgangen -je,-tje,-pje (kusje, treintje, bloempje)</p> <p><i>“Verkleinwoord. Grondwoord + -je, -tje of -pje. Ik hoor een u, maar ik schrijf een e.”</i></p> <p><i>Gebaar: Wijsvinger naar duim bewegen.</i></p>	 <p>Hieronder graag: -je -tje -pje</p>
	<p>4.8 Woorden van twee klankgroepen met vooraan be-, ge- of ver- (behang, gezin, verhaal)</p> <p><i>“Voorzetsels. Ge-, be-, ver-. Ik hoor een u, maar ik schrijf een e.”</i></p> <p><i>Gebaar: vuisten op elkaar zetten.</i></p>	
	<p>4.9 Klankvoetenwoorden:</p> <ul style="list-style-type: none"> -klankvoet -klankteen -straat bepalen: <ul style="list-style-type: none"> • lange klanken (geel) GEEL • korte klanken (groen) GROEN • tweetekensklanken (rood) ROOD • medeklinkers (blauw) BLAUW -baas bepalen -opdracht van de baas uitvoeren 	
	<p>4.10 Woorden van twee klankgroepen met een medeklinker aan het eind van de eerste klankgroep. Niets weghalen of bijplaatsen. (kran-ten, wer-ken)</p> <p><i>“Kran-ten. Klankvoet is /kran/, klankteen is /n/, die woont in de medeklinkerstraat en daar is het hoormannetje de baas en die zegt: ‘Schijf het woord zoals je het hoort.’ ”</i></p> <p><i>Gebaar: beide handen aan een oor.</i></p>	
	<p>4.11 Woorden van twee klankgroepen met een tweetekensklank (ui, ie, ei, ij, ou, au, oe, eu) aan het eind van de eerste klankgroep. Niets weghalen of bijplaatsen (dui-ken, keu-ken)</p> <p><i>“Dui-ken. Klankvoet is /dui/, klankteen is /ui/, die woont in de tweetekensklankstraat en daar is het hoormannetje de baas en die zegt: ‘Schrijf het woord zoals je het hoort.’ ”</i></p>	

	<p><i>Gebaar: beide handen aan een oor.</i></p>	
4.12	<p>Woorden van twee klankgroepen met een korte klank (a, e, i, o, u) aan het eind van de eerste klankgroep. Er moet een medeklinker worden bijgezet (tra-ppen, me-ssen, vi-ssen, klo-kken, bu-ssen)</p> <p><i>“Tra-ppen. Klankvoet is /tra/, klankteen is /a/, die woont in de korte klankstraat en daar is de dubbelzetter de baas en die zet er een /p/ bij. Dus je schrijft /trappen/ met twee p’s.”</i></p> <p><i>Gebaar: beide handen in de zij.</i></p>	 <p>aanpassen: verwarring met gebaar van de letter v voorkomen</p>
4.13	<p>Woorden van twee klankgroepen met een lange klank (aa, ee, oo, uu) aan het eind van de eerste klankgroep. Er moet een klinker worden weggehaald (wa-ter, be-ker, mo-len, bu-ren)</p> <p><i>“Wa-ter. Klankvoet is /waa/, klankteen is /aa/, die woont in de lange klankstraat en daar is de tejkendief de baas en haalt een stukje van de /aa/ weg. Dus je schrijft /slapen/ met een korte a.”</i></p> <p><i>Gebaar: met de hand zogenaamd iets wegnemen.</i></p>	
4.14	<p>Woorden met de klanken aa, oo, uu achteraan: je hoort een lange klank, maar schrijft een korte (ja, zo, nu) De ee is een uitzondering op deze regel (nee, thee).</p> <p><i>“Bij een lange klank achteraan, laat ik er een korte staan, maar de /ee/ doet niet met deze regel mee.”</i></p> <p><i>Geen gebaar.</i></p>	
4.15	<p>Woorden van twee klankgroepen waarbij de f verandert in een v en de s verandert in een z (die-ven, hui-zen)</p> <p><i>“Als ik iets in het meervoud zet, verandert de s in een z.”</i></p>	

		<p><i>“Maak ik er van eentje twee, dan verandert de f in een v.</i></p> <p><i>Geen gebaar.</i></p>	
	4.16	<p>Woorden met een stomme /e/ in de uitgang -el/-er/-em (hagel, mager, adem)</p> <p><i>“Stomme klank. Ik hoor een /u/, maar ik schrijf een /e/.”</i></p> <p><i>Gebaar: vuisten op elkaar zetten.</i></p>	
	4.17 inter- punctie	Punt, uitroepteken, vraagteken aan het eind van een zin.	

Groep 5

5.0	Herhalen van de leerstof van vorig jaar. Alle reeds aangeboden spellingregels worden voortdurend herhaald op woord- en zinsniveau.	
5.1	Woorden eindigend op –ig / –ige (aardig, aardige)	
5.2	Woorden eindigend op –lijk / –lijke (moeilijk, moeilijke)	
5.3	Woorden eindigend op -heid/-aard/-erd (waarheid, dronkaard, engerd)	
5.4	Woorden van meer dan twee klankgroepen (tekenen, kinderen, stoeptegels, gemakkelijk)	
5.5 inter- punctie	Woorden met een hoofdletter: begin van een zin en namen van personen (Zijn naam is Piet Jansen)	

Groep 6

6.0	Herhalen van de leerstof van vorig jaar. Alle reeds aangeboden spellingregels worden voortdurend herhaald op woord- en zinsniveau.
6.1	Woorden waarin de /s/ geschreven wordt als c (citroen, centrum)
6.2	Woorden waarin de /k/ geschreven wordt als c (camera, risico)
6.3	Woorden waarin de /ie/ geschreven wordt als i (piloot, uniform)
6.4	Woorden met de uitgang –tie (actie, politie)
6.5	Woorden met de uitgang –teit (kwaliteit, universiteit)
6.6	Woorden met de uitgang –heid (gezondheid, verkoudheid)
6.7	Woorden beginnend met 's ('s morgens, 's avonds)
6.8	Woorden eindigend op 's (auto's, diploma's)
6.9	Woorden met /ie/ maar je schrijft /i/ (politiek)
6.10 inter- punctie	Komma in een opsomming (Ik ken Piet, Henk en Roos.) en tussen bijvoeglijk naamwoorden (Ik heb een nieuwe, blauwe bal.)

Groep 7

7.0	Herhalen van de leerstof van vorig jaar. Alle reeds aangeboden spellingregels worden voortdurend herhaald op woord- en zinsniveau.
7.1	Verkleinwoorden waarbij het grondwoord verandert (kettinkje, paadje)
7.2	Woorden met /zj/ maar je schrijft /g/ (giraf)
7.3	Woorden met /sj/ maar je schrijft /ch/ (chef)
7.4	Woorden met /ie/ maar je schrijft /y/ (hyena)
7.5	Woorden met /i/ maar je schrijft /y/ (gymnastiek, lymfeklier)
7.6	Woorden met /s/ maar je schrijft /c/ (racen)
7.7	Woorden met /k/ maar je schrijft /c/ (cola)
7.8	Woorden met /t/ maar je schrijft /th/ (thee)
7.9	Woorden met /q/ (aquarium)
7.10	Woorden met /x/ (taxi, examen)
7.11 inter- punctie	Dubbele punt en aanhalingstekens (De man riep: "We gaan op reis!")

Groep 8

8.0	Herhalen van de leerstof van vorig jaar. Alle reeds aangeboden spellingregels worden voortdurend herhaald op woord- en zinsniveau.
8.1	Engelse leenwoorden, inclusief werkwoorden (computer, hij keepste)
8.2	Franse leenwoorden, inclusief accenten (café, bureau, militair)
8.3	Woorden met -isch(e) (kritisch, logische)
8.4	Woorden met -iaal/-ieel/-ueel/-eaal (liniaal, financieel, eventueel, ideaal)
8.5	Woorden met een trema (ruïne, tweeën)
8.6	Woorden met een uitzondering op de verdubbelingsregel (perziken, monniken, leeuweriken)
8.7	Woorden met een koppelteken in een samenstelling (auto-ongeluk, televisie-uitzending)
8.8	Afkortingen (tv, havo, blz.)
8.9	Hoofdletter bij aardrijkskundige, historische en godsdienstige namen en namen van instellingen (Zuid-Holland, Romeinse Rijk, God, Tweede Kamer)
8.10	Woorden met tussenletter -n- (paardenbloem, paddenstoel)
8.11	Woorden met tussenletter -s- (dorpsweg, stadspark)
8.12 inter- punctie	Komma plaatsen in samengestelde zin en tussen werkwoorden (Als je ziek bent, moet je in bed blijven.)

Bronnen:

<http://www.deleerlijn.nl>

<http://www.zoleerjekinderenlezenenspellen.nl>

SBO De Schalm te Zwolle

Stap, van der M. (2009). *Van kerndoel tot leerlijn. Concretisering van de kerndoelen voor het speciaal onderwijs*. Amsterdam: SWP.

Pictogrammen van www.sclera.be en www.zoleerjekinderenlezenenspellen.nl

Met dank aan mijn volgers op Twitter en bezoekers van mijn website voor hun aanvullingen: Marleen van der Veen

Dit document is ook beschikbaar als Word-document.
Zie de contactpagina op www.onderwijsgek.nl en stuur een mail.
Feedback, aanvullingen en gebruikerservaringen zijn zeer welkom!

Dit document is bedoeld om met je schoolteam verder te ontwikkelen. De leerlijn kan worden aangepast en aangevuld. Samen regelmatig praten over de doelen bevordert de kennis en betrokkenheid m.b.t. het spellingonderwijs.

Deze leerlijn valt onder een vrije licentie, maar mag niet commercieel worden gebruikt:

<http://creativecommons.org/licenses/by-nc/3.0/nl/>

De afbeeldingen van de ei-plaat en de au-plaat zijn afkomstig uit www.zoleerjekinderenlezenenspellen.nl en zijn auteursrechtelijk beschermd. Schaf hiervoor de map aan.

Zeer veel dank ben ik verschuldigd aan Bart Serrien van sclera.be voor het ontwerpen van de pictogrammen.

